

MAROSSY ÉVA¹
ZENÉVEL A GYEREKEKÉRT
Korrektív munka a zenepedagógiai gyakorlatban

A tanárnak nemcsak tanítania, de
nevelnie is kell a rábízott gyereket
Teőke Marianne

Arra születtünk

Négy éve hátrányos helyzetű gyerekeket segíték a zenével. A nyolcadikos lány mondta, hogy új fiú érkezett az osztályukba, egy másik városból. A fiú nem volt hátrányos helyzetű, de nem volt jó a kapcsolata a családjával. Nem ment haza az iskolából. Általában estig bókászott a városban, vagy az egyik osztálytársával töltötte az időt. A növendékem ötlete volt, hogy jót tenne ennek a fiúnak, hogy ha ő is tanulna zongorázni, mert megviseli, hogy mellőzi a családja. Egyértelmű volt, hogy tanítom. Azon tanakodtam, hogy állítsam össze egy rockzenén nevelkedett kamasz fiú első zeneórájának az anyagát.

Az első óra élménye meghatározza a zenéhez, hangszeres játékhoz való kötődést, motivációt. [1] Azt tudtam még róla, hogy amit megmutatnak neki a hangszeren, azt egyből le tudja játszani. A következő órára együtt érkeztek. –Tanár néni, ez a hét is olyan fárasztó volt – mondta a lány, és beszámolt róla, hogy azon a héten mi történt vele az iskolában és otthon. Az osztálytársa mosolyogva hallgatta. Presser-Adamis Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról című musical egyik dalát-Finálé, Arra születtünk – játszottam nekik.

¹ Tanulmányok: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, Miskolc (1995) zenetanár, zongora; Eötvös Lóránd Tudományegyetem, PPK (2005) pedagógus szakvizsga, zenei munkaképesség-gondozás; Miskolci Egyetem, BBZI (2015) zongoratanár mesterfokozat 1992-től 2021-ig a kazincbarcikai Kodály Zoltán AMI tanára. Jelenleg a hátrányos helyzetű gyerekeket segíti a zenével Kazincbarcikán.

FINÁLÉ (Mi arra születtünk) - Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról 1973 (2:24)

Ismerték a dalt, a szöveget, és elénekelték a refrént. Megbeszéltük, hogy megtanulják négykezes változatban. A fiúnak megmutattam a refrén akkordjait. Egyből megtanulta, és játszani kezdte. Felszabadultan játszott, és csak a darabra figyelt. Mikor már folyamatosan tudta, hozzá játszottam a dallamot. Együtt gyakoroltuk, négykezes formában. Ezután elkezdtek tanulni a tájékozódást a hangszeren, az ujjgyakorlatokat, a kottaolvasást. Nagyon hamar megtanulta. A zeneóra egyik részében a négykezeset tanulta, a másik részében az alapokat. A következő héten ismét együtt jöttek a gyerekek.

A fiú leült a zongorához, és elmondta, hogy mi történt vele a napokban. Kiderült, hogy a családban nem túl barátságos a hangulat, sokszor leszidják, mert lusta. Az iskolában sem tanul, azzal foglalkozik, ami érdekli. A szereléssel. Mindent szerelt, amit szét lehetett szedni és össze lehetett rakni. Hangfalat, digitális zongorát, gépeket. A zongoraórára viszont készült. Összejátszották a négykezeset, ezért is jöttek együtt. Tovább tanultuk a musical második részét. A hangszeres mozgás készsége olyan volt, mintha már évek óta tanult volna zongorát, miközben semmilyen előképzettsége nem volt. Ettől függetlenül az alapokat sokat gyakoroltattam vele. A kézfüggetlenítést, az egyszerű gyerekdalokat, népdalokat ugyanolyan lendülettel gyakorolta, mint a négykezeset. Három hét alatt meg is tanulták a darabot. Ekkor még ez a darab nyilván nem volt stabil. Nem készültünk szereplésre. A zene és az együtt töltött idő volt az, ami motiválta a gyerekeket. Több darabot is tanultak.

Az osztálytársak

A fiú első zongoraóráját enyhén szólva nem a kezdő tanítás általános szabályai szerint állítottam össze. Figyelembe vettem a zenei előképzettségét, korosztályos sajátosságait, családi körülményeit, lelkiállapotát. Olyan darabot próbáltam választani, ami tetszik neki. A továbbiakban ugyanúgy tanítottam, mint a többi kezdő növendékemet. Az órát beszélgetéssel kezdtük. A kottaolvasást gyakoroltattam. Ezt a gyereket a családban valamiért nem tudták elfogadni. Ha a felnőttek véleményét nem akarta hallgatni, berakta a lehangosabb metálzenét, vagy elment az osztálytársához. Náluk más problémák voltak. A két gyerek az iskolában sem volt népszerű. Az egyik azért, mert még új volt az osztályban, a másik a hátrányos helyzete miatt.

- Az iskola fárasztó és unalmas.
- Olyan sok a lecke, hogy mire végigolvasom, addigra el is felejttem az elejét.
- Én már el sem olvasom.

Elmondtam, hogy a család és az osztálytársak véleménye nem reális. Jó magaviseletű gyerekek. Az eredményes tanuláshoz a feltételeket is biztosítani kell.

Az elegendő alvás, a megfelelő mozgás és szabad levegőzés, a rendszeres táplálkozás szükséges feltétele a jó tanulmányi eredményeknek. A tanulást is tanulni kell, amire a közismereti iskolában nincs idő. Zeneórán a gyakorlási módszereket és az egészséggondozás szemléletét is tanulják. A lány már négy oktávon játszotta a skálát, és futamot, ezért a fiú is megtanulta. Ráadásul jól. Szép tartással, hibátlan technikával játszott. Akármilyen gyorsan tanul egy növendék, az alapokat nem szabad elsietni. Különböző nehézségű feladatokat adtam neki. A kézfüggetlenítés és a kottaolvasás gyakorlására az egyszerű gyakorlatokat, és nehezebb darabokat, amiket jól le tudott játszani.

Ballagás

A gyerekek az iskolában is gyakoroltak, az óra közti szünetekben. Tetszett a tanároknak is. Szóltak, hogy akkor ezt a műsort el kellene játszani a ballagáson, a szülőknek, és az évvárón, az egész iskola előtt. A darabokat jól megtanulták, azonban ez a sikeres szerepléshez más is szükséges. A fiú miatt nem aggódtam. Lezser volt, és amit megtanult, stabilan tudta is. A lány azonban ezekben a hónapokban pszichés terhelésnek volt kitéve a család részéről. Szerencsére a zene-tanulás kezdetétől ismerte a Kovács-módszert. A speciális edzés módszer viszonylag kevés időráfordítással, és nagy hatásfokkal stabilizálja a fizikumot és

az idegrendszert. Az órákon az átlagosnál több volt a mozgás pihenő, és a nyugtató mozgás gyakorlatok. A zenét tanuló növendék az életmód programot és a napirendet a tanár és a család segítségével tudja megtanulni. [2] A hátrányos helyzetű növendéknek a szülő támogatása nélkül kell megoldani ezt a feladatot. A darabokat biztonsággal megtanulták. A képességüknek, tudásuknak megfelelő volt. Amit gyakorolni kellett, az a szereplési szituáció. Minden nap eljátszották a műsort valamelyik osztályban. A ballagáson és az évzárón is jól játszottak. Sikeresek voltak és elismerték őket.

Dr. Kovács Géza az 1950-es években és a módszerét továbbfejlesztő dr. Pásztor Zsuzsanna szintén fiatalkori fotója

Fotók forrása: kovacsmethod.com és dr. Pásztor Zsuzsanna

Korrekción pedagógiai célok, feladatok

Ebben az esetben az óra elsődleges pedagógiai célja a reális énkép kialakítása, és az önbizalom helyreállítása volt a biztonságos, támogató kapcsolat segítségével. Egy olyan környezetben, ahol úgy érzi, hogy megértik, és elfogadják. A motivációnak korrekciós szerepe van. A jó zene, a hangszeres játék képes oldani a feszültséget. A primer prevenció része, hogy a növendék megtapasztalja ezt az élményt. A zenélésen kívüli tevékenységeknek, amelyek a napok nagyobb részét foglalják le, döntő szerepük van a személyiség formálásában. Ezek a terhelések részben a zsúfolt napirendből adódnak. Azonban nem csak az iskolai elfoglaltságok jelenthetnek terhelést. A lelki és érzelmi problémák pszichésen terhelhetik a fizikumot és az idegrendszert. Sokszor a családban nem figyelnek a gyerekekre, és nem értékelik megfelelően őket. A modern zenepedagógia része ezeket a

tényezőket korrigálni. A pedagógus sokat tehet azért, hogy a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyerekeknek is normális felnőttkora legyen. A családi körülmények megváltoztatásában az iskola nem kompetens, de a növendék megterhelés- és konfliktustűrő képességét meg tudja erősíteni.

Az elmúlt évtized során drámaian megnőtt a mentális betegségek esetszáma a gyerekek körében. A 2022-es HBSC² kutatás alapján Magyarországon ötből egy gyerek küzd diagnosztizált mentális zavarral. A leggyakoribb pszichés gondok a szorongás, és depresszió. [3] Gyakori az iskolai bántalmazás és családon belüli erőszak. Az UNICEF hazai iskolapszichológusok által végzett felmérésből az derül ki, hogy a gyerekek nagy része diszkomfortos családi környezetben él.

<https://www.koloknet.hu/>

A HBSC legutóbbi kutatása szerint a magyar fiatalok 40 százaléka szorongással küzd. A családi közeg meghatározó a lelki stabilitásban, azonban sok szülő nem tartja prioritásnak a gyerek mentális egészségét. A kutatások eredményei megegyeznek a pedagógiai tapasztalataimmal. A Kovács Módszer és az iskolai mentálhigiénés módszerek nélkül nem tudnám tanítani ezeket a gyerekeket. Azonban a preventív, korrekciós módszerek segítségével nagyon jól lehet stabilizálni őket, és zongorázni is szépen megtanulnak.

2 **Health Behavior in School-Aged Children** → Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása

Az általam tanított gyerekek nem voltak betegek, de már veszélyeztetettek voltak. Sok a családokban az agresszió, és sok az érzelmileg elhanyagolt gyerek. Gyakori, hogy az egyik, vagy mindkét szülő beteg. A pedagógus korrekciós, preventív munkája nem terápia, azonban csökkentené a klinikai esetek számát, ha ennek a munkának a jelentőségét, és a lehetőségeit felismerné és támogatná az oktatásszervezés. [4] Gyorsan változik a társadalom, és a családi nevelés körülményei. Ahhoz, hogy ezt a változást az oktatás is követni tudja, pedagógiai szemléletváltás, és reform szükséges.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- [1] Teőke Marianne: A zongoratanításról, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, (1994) ISBN: 9631854779
- [2] Dr. Kovács Géza–Dr. Pásztor Zsuzsa- Zenei munkaképesség gondozás az iskolában és otthon, Kovács Módszer stúdió 2003, Budapest
- [3] Ernőfy Nóra, Siralmas képet festenek az iskolapszichológusok: borzalmas mentális állapotban vannak a gyerekek.
<https://index.hu/belfold/2025/03/27/unicef-iskolapszichologusok-gyerekek-mentalis-egeszsege-felmeres/?token=c6a42013866c794494754458486183db>
(megnyitva: 2025.03.27.)
- [4] Bagdy Emőke-Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Tankönyvkiadó, Budapest, (1990) ISBN 963-182-626-0